

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ЗДОБУТКИ

Д.О. Сивук, гр. 3341

Науковий керівник: канд. істор. наук, Л.В. Матвієнко
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Україна, Миколаїв
dashulya.sivuk@gmail.com; matvienko_luydmila@meta.ua

Анотація. У статті розглянуто розвиток інформаційного суспільства, його вплив на сфери життя людини. Проаналізовано вдосконалення життя людства за допомогою інформатизації, виявлено вплив інформаційних здобутків на суспільний процес людства.

Ключові слова: постіндустріалізм, інформація, технології, інформаційне суспільство, інформатизація, комп'ютерна залежність.

Вступна частина: Сучасне суспільство ввійшло у якісно новий етап свого розвитку. Це проявляється в оновленні всього виробничого процесу за рахунок автоматизації, роботизації та інформатизації, всебічному використанні знань. «Сучасний світ» – це система зі складною організацією, простір глобальних інформаційних технологій і комунікацій. Формується нова організація суспільного життя.

Характерна риса сучасного суспільства, названого постіндустріальним – тотальна інформатизація. Концепція постіндустріалізму найбільш яскраво представлена у роботах Д. Белла [1]. На його думку, відмінною рисою постіндустріалізму є перехід від виробництва речей до розвитку виробництва послуг, пов'язаних з освітою, охороною здоров'я, дослідженням і управлінням. Знання та інформацію американський вчений оголосив не тільки ефективним катализатором трансформації суспільства, а і його стратегічним ресурсом. Розвиток суспільства за подібним сценарієм прогнозували, в першу чергу, японські дослідники. Одну з найцікавіших філософських концепцій інформаційного суспільства виклав Й. Масуда [2]. На його думку, комп'ютерна технологія повинна стати фундаментом нового суспільства, а комп'ютерна технологія значно посилити розумову працю людини. Інформаційно-технологічна революція мала б перетворитися в нову виробничу силу та зробити можливим масове виробництво інформації, нових технологій та нового знання. Провідною галуззю економіки має стати інтелектуальне виробництво, продукція якого акумулюється і поширюється за допомогою нових телекомунікаційних технологій.

Основна частина: Сьогоднішнє суспільство – це інформаційне суспільство, у якому можна виділити ряд особливостей, найголовніша з яких – це використання інформації майже в усіх сферах життя. Необхідно зазначити постійне збільшення автоматизації виробництва.

Інформаційне суспільство – суспільство, у якому більшість працюючих зайнято виробництвом, зберіганням, переробкою і реалізацією інформації, особливо вищої її

форми – знань. В інформаційному суспільстві здійснюється не тільки виробництво, але змінюється уклад життя, система цінностей, зростає значимість культурного дозвілля по відношенню до матеріальних цінностей. У порівнянні з індустріальним суспільством, де основним напрямком економіки були виробництво і споживання товарів, то в інформаційному суспільстві виробляються і споживаються інтелект, знання, що призводять до збільшення частки розумової праці.

Перехід до інформаційного суспільства називають інформатизацією.

Інформатизація – політика і процеси, спрямовані на побудову та розвиток телекомунікаційної інфраструктури, що об'єднує територіально розподілені інформаційні ресурси. Деякі країни (Німеччина, Японія, США) вже наблизились до інформаційного суспільства, хоча процес переходу ще триває.

Більшість науковців виділяють наступні риси інформаційного суспільства:

- велика кількість інформації високої якості;
- пріоритет інформації у порівнянні з іншими ресурсами;
- наявність засобів, необхідних для зберігання інформації, використання та розподілу;
- глобальний характер інформаційних технологій, які купують і охоплюють усі сфери соціальної діяльності людини;
- інформаційна єдність всієї людської цивілізації;
- реалізація вільного доступу кожної людини до інформаційних ресурсів всієї цивілізації за допомогою засобів інформатики;
- реалізація гуманістичних принципів управління суспільством і впливу на навколишнє середовище.

Те, що у світі йде процес побудови інформаційного суспільства підтверджується наступними ознаками:

- впровадження комп'ютерів в життя людства;
- розвиток комунікації;
- комп'ютерна грамотність, необхідна для будь-якої людини;
- свобода доступу до інформації;
- доступ до дистанційної освіти;
- зміна структури економіки;
- певні зміни в повсякденному житті людей, щодо тертіальних послуг (наприклад, спілкування через інтернет, використання інтернет-магазинів, тощо).

Якщо раніше комп'ютер міг замінити людину на виробництві у фізичному сенсі, то в постіндустріальному суспільстві комп'ютерні технології здатні замінити людини і у розумовому сенсі, яку до цього могла зробити тільки людина.

Інформація як особливий вид ресурсів і фактор суспільного розвитку стає і особливим видом продукту з властивими йому властивостями товару. Спостерігається перехід від індустріальної економіки до постіндустріальної економіки, заснованої на інформації, та нових інформаційних технологіях як сукупності інформаційно-технологічних процесів.

Переважає більшість дослідників вважають, що бурхливий розвиток інформаційних технологій, які проникають в усі сфери життя, відкриває абсолютно нові можливості для суспільного прогресу. Однак ейфорія з цього приводу поступово проходить і настає період тверезої оцінки реального внеску нових інформаційних

технологій і в виробництво, і в соціальні трансформації.

На продуктивності праці позитивно позначається застосування нових технологій, створюються пристрої, які сприяють зменшенню і поліпшенню людської праці. При механізації та автоматизації виробництва працівникам необхідно підвищувати свій рівень знань. Створено дуже багато побутових технологій, що значно полегшують повсякденну працю людини. Зараз будь-які обчислення виконуються точніше і швидше за допомогою комп'ютерів.

Інформаційні технології увійшли практично в усі сфери людського життя: створені програми, які допомагають проєктувальникам, економістам, бухгалтерам, банківським працівникам, касирам, соціальним працівникам, тощо. Одним з аспектів медичної реформи є переведення медичних карток в електронний вигляд.

Завдяки інформаційним технологіям «великий стрибок» вперед був зроблений в медицині. З'явилися реанімобілі, безліч діагностичної та лікувальної апаратури, клініки обладнані сучасною апаратурою. Завдяки комп'ютерам можлива діагностика організму, з'явилася можливість проводити операції на життєво важливих органах, більшість медичної апаратури управляється комп'ютерами. В інформаційному суспільстві покращилася якість розслідувань різновидів злочинів. З'явилися нові програми, які здатні виявити місцезнаходження людини, що дозволяють провести безліч видів експертиз, різноманітні детектори брехні, що дають змогу ймовірності помилок при розслідуванні. Завдяки кіберконтролю і засобів стеження були спіймані тисячі злочинців по всьому світу. Комп'ютер дає робітникам змогу заощадити час та сили.

Інформаційний прогрес торкнувся і соціальної сфери: виставки, конференції, симпозиуми, громадські заходи проходять з використанням мультимедійних засобів.

Електронна пошта – найзручніший, дешевий і швидкий спосіб зв'язку. Окрім усього іншого, комп'ютер дає можливість виходу в Інтернет, надання доступу до різноманітних інформаційних ресурсів. Інтернет використовують у сфері торгівлі, рекламної діяльності, з метою освітніх, культурних, наукових заходів. Для більш зручної комунікації і спільного поширення даних існують різні онлайн-сервіси та соціальні мережі. На сьогоднішній день Інтернет є наймасовішим і оперативним джерелом інформації. Розвивається торгова індустрія інтернет-магазинів. Створено онлайн-системи дистанційного обслуговування клієнтів у різних банках. Можливість створення особистих кабінетів в різних комунальних службах економить час і сили клієнтів. Для цього ж, створюються різні каси самообслуговування в супермаркетах, платіжні термінали в банках. Інтернет несе багато корисної інформації, завдяки йому можливо віртуальне спілкування у всіляких соціальних мережах. Також є можливість використання інтернету для розваг, перегляду фільмів, прослуховування музики.

Інформаційні технології вплинули на освіту. Завдяки їм процес навчання стає простішим і зручнішим. Це і використання електронних носіїв, електронної пошти для перевірки робіт. Заощаджується час викладачів – існує можливість перевірити роботу у зручний час і переслати студенту із вказівками доопрацювання. Зменшується різниця між очною та заочною формами навчання, з'являється можливість дистанційного навчання, що актуально для людей з обмеженими можливостями. У процесі навчання використовується комп'ютерне моделювання, яке заощаджує час, а також спрощує виконання складних експериментів. При цьому, студенти збирають інформацію, приймають рішення і узагальнюють результати. Характерною рисою сучасної освіти є однакова можливість

доступності до освітніх джерел.

Відкриваються великі можливості у впровадженні інформаційних технологій в усі сфери життя людини, але не виключені і деякі негативні наслідки.

Велика кількість користувачів комп'ютерів веде малорухливий спосіб життя, що призводить до погіршення стану здоров'я. Значне напруження зору веде до стійкого стомлення м'язів очей, негативно позначається на сітківці і внутрішньоочних судинах, виникнення головного болю і запаморочення. Обмежена рухливість веде до захворювання кистьових суглобів, утрудненого дихання, остеохондрозу, перенапруження шийного відділу хребта. Зростає психічне навантаження.

Згідно висновків наукових досліджень, проведених серед учнів початкових класів, з'ясувалося, що учні, які під час навчання часто вдавалися до допомоги інтернету, стали обмеженими при створенні власних візуальних образів і ідей. Тому науковці рекомендують обмежити використання комп'ютера у процесі навчання у початковій школі.

У Японії лікарі звернули увагу на те, що у молодих людей у віці 20-35 років, зустрічається порушення функцій пам'яті та здатність низького рівня запам'ятовування аніж у старшого покоління. Це пов'язано з тим, що людям не потрібно тренувати пам'ять, а є можливість зберігати інформацію у мобільному телефоні або планшеті. У результаті відбувається зниження інтелектуальних здібностей людини, через спрощення рішення стандартних завдань.

Ще однією проблемою є залежність від комп'ютерних ігор. Люди, часом, не знають кордонів, людині складно зупинитися, а розум людини перестає чути природні сигнали організму. Це призводить до дисфункції серцево-судинної системи, виснаження організму, втрати свідомості. Свідомість починає існувати вже "по той бік екрану". Чим більше захоплених гравців, тим менше він реагує на зовнішні подразники. У світі вже безліч випадків смерті, коли гравці вмирили, після того як грали багато годин поспіль без перерви. Також з комп'ютерними іграми пов'язана величезна кількість самогубств. В останні роки серед молоді набирає популярність смертоносного Селфі заради «лайків» у соцмережах. Втягнення неповнолітніх підлітків в соціальних мережах в «групи смерті», вербування в терористичні організації, інтернет-залежність – все це належить до недоліків інформаційного суспільства.

Людство стає все більш залежним від техніки. Людина, яка забуває вдома телефон, стає дезорієнтованою. Багато людей «вбивають час» в соціальних мережах, замінюючи живе спілкування «набором літер». Використання інформаційних технологій замінило людям реальне спілкування.

При появі кіберзлочинності стало важко тримати у таємниці свої фінансові операції, телефонні переговори, навіть власне місцезнаходження. Відсутністю захисту персональних даних користуються інтернет-шахраї.

До недоліків Інтернету також можна віднести щоденну розсилку спаму, що засмічує електронну пошту, безліч порнографічних сайтів, доступ до яких не регламентується віковими обмеженнями, неконтрольовану пропаганду жорстокості та насильства, наявність всіляких вірусів.

В інформаційному суспільстві засоби масової інформації роблять все більший вплив. З'явилася проблема відбору якісної і достовірної інформації, у зв'язку з тим, що в інтернеті існує багато неправдивої інформації. Виникають «інформаційні війни», які несуть в собі відкритий або завуальований вплив державних структур, метою якого є

отримання виграшу в будь-якому вигляді, як в матеріальному, так і в політичному. Інформаційні технології втручаються в приватне життя людей, створюючи часто руйнівні дії, внаслідок чого порушується діяльність організацій. Існує небезпека розриву між споживачами і «інформаційною елітою» (людьми, що займаються розробкою і розподілом інформаційних технологій).

Збільшується значний технологічний розрив між розвиненими країнами (США, Японія, Західна Європа) і рештою світу. Глобальні інформаційні мережі стають інструментом інформаційної, політичної і культурної експансії технологічно розвинутих держав по відношенню до менш держав які розвиваються. В інформаційному суспільстві з'являється інформаційна нерівність, яка досить легко конвертується в економічну. Саме штучна підтримка відставання в інформаційній сфері ряду держав Африки, Азії (частково і країн СНД) сьогодні є одним з важливих напрямків інформаційної стратегії розвинутого Заходу.

В інформаційному суспільстві існує небезпека – зростання статусу і влади власників інформації. Виникають нові можливості для шантажу і погроз, у тому числі шляхом фальсифікації даних, особливо в періоди гострого політичного протистояння.

Все це є наслідком того факту, що інформація перетворилася в масовий продукт, стала економічною категорією (вона продається і купується).

Висновки: У житті не існує категоричності. Одна і те ж саме явище, чи суспільний процес може слугувати різним цілям, як позитивним, так і негативним. /// Немає сумнівів, що впровадження технологій зробило життя людства простіше і комфортніше, але також привнесло певну низку недоліків. Мобільні телефони і інтернет, відкрили нові можливості перед сучасним суспільством, у вигляді дистанційного спілкування та освіти. Це дуже актуально для людей які живуть в маленьких містечках, /// людей з обмеженими можливостями, а також під час катаклізмів. У період епідемії коронавірусу люди обмежені у пересуванні та спілкуванні, тому саме дистанційне навчання дає змогу отримати знання школярам та студентам. Але в повсякденному житті (без наявності катаклізмів) люди захоплені інформаційними технологіями, що часто призводить до деградації та зниження розумової діяльності.

Список літератури:

1. Концепція постіндустріального суспільства — технократична модель майбутньої цивілізації. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://pidruchniki.com/ekonomika/kontseptsiya_postindustrialnogo_suspilstva_tehnokratichna_model_maybutnoyi_tsivilizatsiyi
2. Масуда Ю. Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство / Ю. Масуда. - Вашингтон: Світ майбутнього соц., 1983. - С. 45
3. Основні ознаки інформаційного суспільства. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5183948/page/4/>
4. Степунина О. А. Характерные черты и опасные тенденции информационного общества // Молодой ученый. — 2017. — №21.1. — С. 54-56. — URL <https://moluch.ru/archive/155/44089/>
5. Шпицберг А. И. Влияние информационных технологий на деятельность современного общества // Молодой ученый. — 2014. — №6.2. — С. 81-83. — URL <https://moluch.ru/archive/65/10857/>

REFERENCES

1. The concept of post-industrial society is a technocratic model for the future of civilization. [Electronic resource] // Access mode: https://pidruchniki.com/ekonomika/kontsepsiya_postindustrialnogo_suspilstva_tehnokrat_ichna_model_maybutnoyi_tsivilizatsiyi
2. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society / Y. Masuda. – Washington: World Future Soc., 1983. – P. 45
3. The main features of the information society. [Electronic resource] // Access mode: <https://studfile.net/preview/5183948/page:4/>
4. Stepunina O. A. Characteristics and dangerous trends of the information society // Young scientist. - 2017. - № 21.1. - P. 54-56. - URL <https://moluch.ru/archive/155/44089/>
5. Spitsberg A. I. Influence of information technology on the activities of modern society // Young scientist. - 2014. - № 6.2. - P. 81-83. - URL <https://moluch.ru/archive/65/10857/>

Syvuk D.O., Matvienko L.V.

Information society: development trends and achievements

Annotation. This article examines the development of the information society, its impact on the spheres of human life. Improvement of human life through informatization is analyzed, influence of information achievements on the social process of humanity is revealed.

Keywords: Post-industrialism, information, technology, information society, computerization, computer addiction.

Сивук Д.О., Матвиенко Л.В.

Информационное общество: тенденции развития и достижения

Аннотация. В этой статье рассмотрено развитие информационного общества, его влияние на сферы жизни человека. Проанализированы совершенствования жизни человечества с помощью информатизации, выявлено влияние информационных достижений на общественный процесс человечества.

Ключевые слова: Постиндустриализм, информация, технологии, информационное общество, информатизация, компьютерная зависимость.